

Більшість українців хочуть залишитися в Данії

POST

24.02.2025

Mette Foged (UCPH, RFF), Karen-Inge Karstoft (UCPH-PSY), and Edith Zink (UCPH-ØI)
ROCKWOOL Fonden

Схема тимчасового захисту для українців у Данії, як і в інших країнах ЄС, була розроблена з розрахунком на те, що переміщені українці повернуться додому після закінчення війни. Ця політика була юридичною підставою для захисту та проживання українців у ЄС після початку повномасштабного вторгнення Росії 24 лютого 2022 року. Хоча деякі біженці, ймовірно, з нетерпінням чекають на повернення додому та відновлення життя, яке вони мали до війни, багато з них змогли налагодити повсякденне життя в країнах, що надали притулок. Вони знайшли роботу, налагодили взаємодію з новими спільнотами, і, отже, можуть мати менше бажання повернутися — навіть якщо війна більше не становитиме загрози для їх рідного міста. Схема тимчасового захисту, яка спочатку діяла до 2024 року і вже двічі продовжувалась з того моменту (спочатку до березня 2025 року, а тепер до березня 2026 року), створює невизначеність щодо перспектив українських біженців у Європі.

Виходячи з цього, науковці з Університету Копенгагена та дослідницького відділу фонду ROCKWOOL зосередили свою увагу на вивченні питання щодо бажання українців повернутися додому та їх страху бути висланими до країни походження. Критеріями відбору респондентів були: вік (18 та старші), наявність реєстрації у Данії, період прибуття до Данії (від початку повномасштабного вторгнення в лютому 2022 року до липня 2024 року). Дані були зібрані в період з жовтня 2024 року по січень 2025 року за допомогою опитування, яке проводилося серед населення, що відповідало зазначеним критеріям.

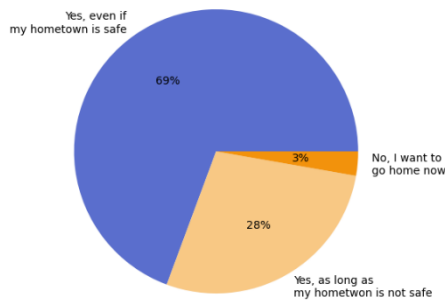
Отримані дані засвідчують, що більшість українців у Данії демонструють бажання залишитися в країні, навіть якщо війна більше не загрожуватиме їхнім рідним містам (майже 70 відсотків). Крім того, вони зазначили, що страх бути висланим назад в Україну є серйозною проблемою в їх повсякденному житті. Ми також виявили, що четверо з п'яти респондентів не мають (або більше не мають) партнера чи дітей в Україні, і ця група виявила значно вищий рівень бажання залишитися в Данії порівняно з тими, хто повідомив, що має дітей та/або партнера в Україні.

Бажання залишитися та страх депортації

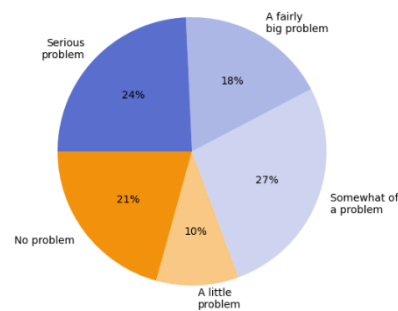
69 відсотків українців хочуть залишитися у Данії, навіть якщо їхньому рідному місту більше не загрожуватиме війна (Діаграма 1a). Решта - 31 відсоток - хочуть повернутися додому, коли їх рідне місто буде безпечним (28 відсотків), або негайно (3 відсотки) ¹. Водночас, 42 відсотки вказують, що страх перед поверненням в Україну є досить великою або серйозною проблемою в їх повсякденному житті (Діаграма 1b) ². Більшість українців у Данії мають дозвіл на тимчасове проживання відповідно до Спеціального закону про переміщених українців, який у листопаді 2024 року продовжили до квітня 2026 року ³.

Рисунок 1. Бажання залишитися і страх бути висланим додому.

(а) Бажання залишитися в Данії



(б) Страх бути висланим додому.



Примітка. Власні розрахунки на основі данської когорти біженців (DARECO). Дані, зібрані в період з жовтня 2024 року по січень 2025 року.

Порівняно з українцями, які були опитані через рік після початку війни, на даний момент є значно більша частка тих, хто хоче залишитися в Данії, навіть якщо їх рідне місто знову стане безпечним (69 відсотків зараз проти 50 відсотків навесні 2023 року, Karstoft et al., 2023). Ця тенденція може бути пов'язана зі змінами у складі популяції внаслідок міграції чи відмінностями у респондентах опитування, а також зі збільшенням тривалості перебування в Данії, і відповідно, зі зміною ставлення до життя в Данії.

¹Ми не включили до розрахунків тих осіб, які відповіли «не знаю». Їх включення істотно не впливає на висновки; частка тих, хто хоче залишитися, навіть коли їх рідне місто буде безпечним, зменшується з 69 до 68.

²Ця частка суттєво не зміниться, якщо ми включимо осіб, які відповіли «не знаю».

³Населення відповідало на анкету в період з 16 жовтня 2024 року по 31 січня 2025 року. Уряд надав пропозицію про продовження в червні 2024 року, і пропозиція була остаточно прийнята 26 листопада 2024 року.

Результати також вказують на те, що між бажанням залишитися, незважаючи на те, що рідне місто знову стало безпечним, та страхом бути висланим додому, існує певний зв'язок ⁴. У наступних розділах ми зосередимо увагу на частці респондентів, які бажають залишитися, навіть коли війна більше не становитиме загрози, та проаналізуємо розподіл за віком, статтю та сімейним статусом.

Більшість не мають ні партнера, ні дітей в Україні

Наступні рисунки демонструють два набори даних. Сірі стовпчики відображають розподіл респондентів за статтю, наявністю партнера та/або дітей в Україні та віком, тоді як сині стовпчики показують частку респондентів, які бажають залишитися в Данії, навіть якщо війна більше не становитиме загрози для їх рідного міста, в кожній групі.

Двоє з трьох дорослих українців, які прибули до Данії з початку війни в лютому 2022 року, – жінки. Вони менш часто, ніж чоловіки, демонструють бажання залишитися в Данії, навіть якщо їх рідне місто знову стане безпечним (Рисунок 2а). Це пов'язано з тим фактом, що у них більше шансів мати партнера та/або дітей в Україні порівняно з українськими чоловіками, які живуть у Данії.

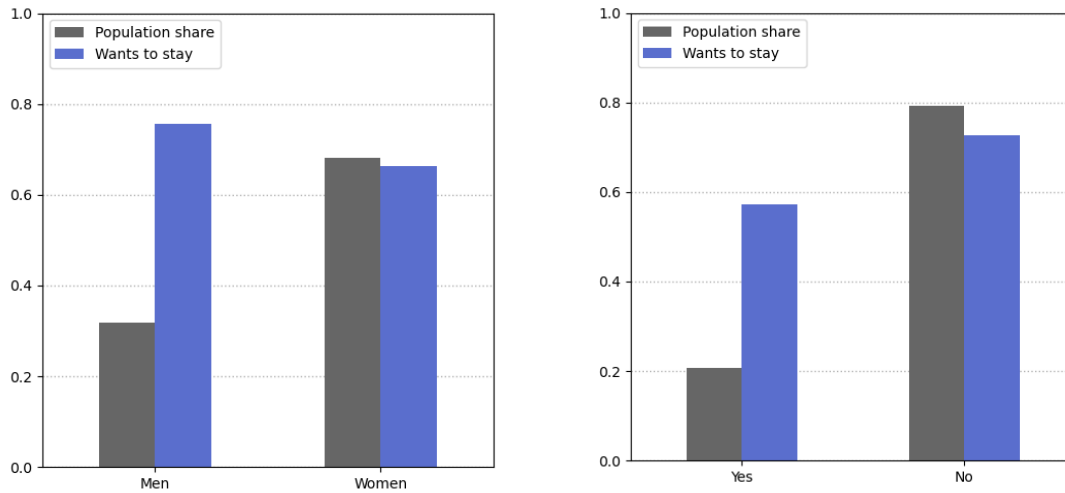
Загалом кожен п'ятий дорослий українець має партнера та/або дітей в Україні. Це значно менша кількість порівняно з результатами опитування, проведеного через рік після початку війни (Karstoft et al., 2023). На даний момент 9% повідомили, що мають партнера в Україні, 2% - мають дітей до 18 років, 12% мають дітей віком від 18 років. Таким чином, 21% респондентів мають партнера та/або дітей в Україні. Ті, хто не має близьких родичів в Україні, значно частіше бажають залишитися в Данії (73 відсотки порівняно з 57 відсотками серед тих, хто має дітей та/або партнера в Україні, рис. 2b).

Рисунок 2. Стать, близькі родичі в Україні та бажання залишитися.

(а) Стать

(b) Партнер та/або діти в Україні.

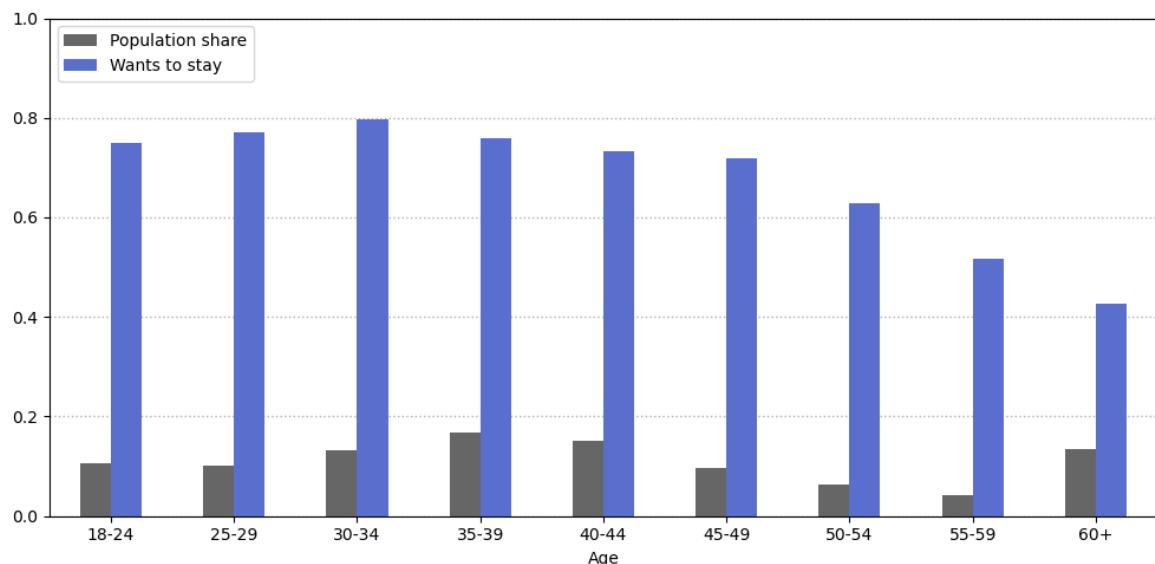
⁴77 відсотків тих, хто бажає залишитися в Данії, навіть якщо їхнє рідне місто знову в безпеці, повідомляють, що страх бути відправленим додому становить серйозну, доволі серйозну або певною мірою проблему в їхньому повсякденному житті.



Примітка. Власні розрахунки на основі данської когорти біженців (DARECO); дані, зібрані в період з жовтня 2024 року по січень 2025 року. «Population share» вказує на частку групи респондентів в межах загальної кількості опитаних, тоді як «Want to stay» вказує, скільки в групі бажають залишитися в Данії.

На рисунку 3 показано розподіл респондентів за віковими групами та частку респондентів в кожній групі, які бажають залишитися, навіть якщо їхній дім знову стане безпечним. Більше половини молодше 40 років. Бажання повернутися більше у літніх людей, які провели в Україні більшу частину свого життя до початку війни.

Рисунок 3. Вік і бажання залишитися.



Примітка. Власні розрахунки на основі данської когорти біженців (DARECO), дані, зібрані в період з жовтня 2024 року по січень 2025 року.

Статистичні дані

База даних

До аналізу було включено всіх осіб, які в повному обсязі заповнили опитування, надіслане всім українцям, які проживають у Данії, віком від 18 років і які прибули в період між повномасштабним вторгненням у лютому 2022 року та липнем 2024 року. З основного аналізу ми виключили 207 осіб, які відповіли «не знаю» на одне з двох ключових запитань, наведених нижче. Таким чином, кількість респондентів склала 8318 особи. Ті, хто відповів «не хочу відповідати» або не заповнив опитування в повному обсязі, розглядались як нереспонденти.

Отримані дані є частиною даних отриманих в ході проведення третього раунду опитування в межах Датської когорти біженців (DARECO). Перші два опитування відбулися навесні та восени 2023 року за фінансування фонду Carlsberg. Поточне третє опитування було профінансовано Фондом ROCKWOOL в рамках більш широкого проекту з вивчення питань травми та зайнятості. Він включав не лише початкову когорту прибулих (тих, хто прибув до Данії протягом першого року вторгнення), а й усіх, хто прибув до липня 2024 року і все ще перебуває в країні. Тому ця сукупність відрізняється від попередніх опитувань і являє собою репрезентацію популяції українців у Данії на момент опитування.

Основні питання опитування та варіанти відповідей, які використовуються в цьому аналізі:

1. " Чи маєте Ви бажання залишитися в Данії на тривалий термін?"
 - Ні, я хочу повернутися додому зараз
 - Так, поки моє рідне місто/село будуть залишатись у небезпеці
 - Так, я хочу залишитися навіть після того, як війна перестане загрожувати моєму рідному місту/селу
2. Питання про страх бути висланим додому є частиною модуля про проблеми щоденного життя в Данії. Вступний текст: «Наступні запитання стосуються вашого щоденного життя в Данії. Будь ласка, оцініть наступне твердження, вказавши, наскільки великою є проблема у вашому повсякденному житті». За цим йде низка запитань, з яких ми використовуємо лише наступне для цього аналізу: "Наскільки великою проблемою у Вашому повсякденному житті є страх бути висланим назад у вашу рідну країну?"
 - Проблема відсутня
 - Проблема незначна
 - Проблема дещо турбує
 - Це дійсно є проблемою
 - Проблема є дуже серйозною

Якщо респонденти намагалися продовжити, не обравши жодну з категорій відповідей вище, їх просили вибрати «не знаю» або «не хочу відповідати», перш ніж продовжити. Опцію «не хочу відповідати». Ми розглядали так само, як і інші відмови (відмова та припинення участі в

опитуванні). Опцію «Не знаю» цілком можна включити як відповідь на запитання про перебування в Данії, але це не був справжній варіант відповіді (тільки якщо респондент намагався уникнути відповіді, клацаючи), і це якісно не змінює висновки аналізу. У наступному розділі ми обговоримо різні джерела невизначеності щодо точних пропорцій, які ми наводимо.

Невизначеність

Класична статистична невизначеність є невеликою (приблизно $\pm$ один відсоток для загальних пропорцій) через великий набір даних, що лежить в основі аналізу (8318 в основному аналізі та 8525, якщо ми включимо «не знаю»; див. таблицю 1). Таким чином, статистична невизначеність не викликає серйозного занепокоєння щодо основних результатів: майже 70 відсотків, або трохи більше двох третин, бажають залишитися в Данії, навіть коли там, звідки вони родом, знову буде безпечно. За умови включення тих, хто відповів «не знаю» до Загальна частка тих, хто бажає залишитися, навіть якщо війна більше не становить загрози в місці їх походження, зменшується на один відсоток (з 69 до 68 відсотків), якщо ми включимо, тоді як немає реальної різниці в частках тих, хто боїться бути відправленим додому, якщо включити «не знаю».

Як і у випадку з усіма опитуваннями, відсутність відповіді та припинення участі можуть призвести до упередженості в даних. У цьому контексті варто зазначити, що ми вивчили основну популяцію та досягли відносно високих показників отриманих відповідей. Зокрема, сорок шість відсотків від загального числа запрошених взяли участь у опитуванні DARECO восени 2024 року, а 38 відсотків заповнили анкету в повному обсязі (39 відсотків, якщо включити відповідь «не знаю»). Це дуже високі цифри серед переміщених осіб, і для того, щоб суттєво змінити загальний висновок про те, що більшість респондентів бажає залишитися в Данії, потрібні значні відмінності між респондентами та нереспондентами. Однак це важливе джерело невизначеності щодо точних пропорцій, якщо більша чи менша частка тих, хто не відповів, бажає залишитися порівняно з респондентами. Щоб оцінити цю невизначеність, можна зробити прості розрахунки. Виходячи з цього, наша оцінка полягає в тому, що знадобляться крайні припущення, щоб змінити висновок про те, що більшість населення хотіла б залишитися в Данії, навіть якщо їхні рідні міста стануть безпечними ⁵.

⁵Як приклад крайнього припущення, зауважте, що якщо лише 34 (38) відсотки нереспондентів хочуть залишитися порівняно з 69 відсотками респондентів, то рівно половина населення бажає залишитися: $0,69 \cdot 0,45 + 0,34 \cdot 0,55 = 0,50$ ($0,69 \cdot 0,38 + 0,34 \cdot 0,62 = 0,50$). Ми вважаємо крайнім припущення, що існують настільки великі відмінності між респондентами та нереспондентами.

Таблиця 1. Основні результати та відповідні статистичні дані для оцінки невизначеності.

	Бажання залишитися		Страх бути висланим додому	
	Без тих, то обрав «не знаю»	Включно з тими, хто обрав «не знаю»"	Без тих, то обрав «не знаю»	Включно з тими, хто обрав «не знаю»"
Середнє (пропорція)	0,693	0,678	0,423	0,418
Станд.похибка середнього значення	0,005	0,005	0,005	0,005
95% довірчий інтервал.	(0,684, 0,703)	(0,668, 0,688)	(0,412, 0,434)	(0,408, 0,429)
Кількість респондентів	8318	8525	8318	8525
Кількість запрошених	21649	21649	21649	21649
Відсоткова частка повністю заповнених анкет,	0,384	0,394	0,384	0,394
Відсоткова частка наданих відповідей	0,457	0,457	0,457	0,457

Примітка : «Не хочу залишатися» та «Страх бути відправленим додому» стосуються відповідно запитання 1 та запитання 2, наведених вище у розділі «База даних». У таблиці показано частку тих, хто відповів відповідно: «Так, я хочу залишитися, навіть після того, як війна більше не загрожуватиме моєму рідному місту» на запитання 1 та «Серйозна проблема» чи «Це дійсно є проблемою» на запитання 2.

Джерела

Karstoft, K.-I., Korchakova, N., Pedersen, A. A., Weiskopf, S. V., Koushede, V., Power, S. A., Morton, T. A., & Thøgersen, M. H. (2023). *Fordrevne ukrainere i Danmark: Indledende resultater fra DARECO (The Danish Refugee Cohort)*. Institut for Psykologi, Københavns Universitet